

Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních
a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje
2022–2030

SOCIOEKONOMICKÉ SOUVISLOSTI KULTURNÍHO PROSTŘEDÍ V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

ZPRACOVÁNO
2020

Obsah

1	Úvod a metodika	4
1.1	<i>Regionální členění Královéhradeckého kraje.....</i>	4
1.2	<i>Socioekonomické ukazatele a kultura</i>	4
1.2.1	Demografická dimenze.....	5
1.2.2	Ekonomická dimenze	5
1.2.3	Sociální dimenze.....	5
1.2.4	Syntéza	6
2	Socioekonomické parametry území.....	7
2.1	<i>Demografická dimenze.....</i>	7
2.2	<i>Ekonomická dimenze.....</i>	8
2.3	<i>Sociální dimenze.....</i>	10
2.4	<i>Srovnání se zjištěními v rámci specifikace hospodářsky problémových regionů</i>	11
3	Hodnocení parametrů kultury	14
3.1	<i>Dotazníkové šetření mezi kulturními aktéry</i>	14
3.2	<i>Kultura versus socioekonomické parametry.....</i>	15
3.2.1	Hlavní zjištění	15
4	Rejstříky	17
4.1	<i>Seznam tabulek</i>	17
4.2	<i>Seznam obrázků</i>	17
4.3	<i>Seznam příloh.....</i>	17

1 Úvod a metodika

1.1 Regionální členění Královéhradeckého kraje

V rámci analytických prací na krajské strategii kultury se pro posouzení regionálních disparit v nejrůznějších ukazatelích používá členění na správní obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP, často chybně pouze ORP). Toto členění bylo zavedeno v roce 2002 a v jistých ohledech nahradilo vžitě členění na okresy z roku 1960 (dnes používané již pouze pro vybrané statistické účely).

V Královéhradeckém kraji je 15 SO ORP. Toto rozčlenění není ideální, neboť mezi těmito jednotlivými regiony existují hluboké rozdíly, co se týče rozlohy, počtu obcí, počtu obyvatel a řady socioekonomických parametrů (mnohem větší, než tomu bylo u okresů). V současné době se však pro regionální členění krajů používá nejčastěji; jádrová sídla těchto území jsou dostatečně známá, reprezentují je, míra fragmentace území pro posouzení jeho disparit je takto přiměřená (dělení na obvody pověřených obecních úřadů je již příliš roztržité a některé slabé stránky členění do SO ORP ještě zvýrazňuje).

Tabulka č. 1: Základní údaje SO ORP Královéhradeckého kraje (2018)

	Počet					Výměra v ha	Podíl v %		
	obcí	částí obcí	katastrů	obyvatel	jednotek v RES		zemědě- lské půdy	lesních pozemků	zastavě- ných ploch
Kraj celkem	448	1 076	961	551 021	140 354	475 906	58,1	31,2	1,9
v tom SO ORP:									
Broumov	14	38	31	16 021	3 237	25 935	57,3	34,9	1,2
Dobruška	26	60	50	20 232	4 723	27 912	61,9	29,1	1,9
Dvůr Král. n. L.	28	62	52	26 973	6 565	25 784	55,7	34,3	1,7
Hořice	29	60	53	18 444	4 751	19 288	68,9	20,9	2,2
Hradec Králové	81	168	152	146 262	40 454	67 743	68,5	16,9	2,8
Jaroměř	15	45	36	19 305	4 592	13 859	76,8	10,7	2,6
Jičín	77	201	157	48 057	11 810	59 676	69,3	20,5	2,0
Kostelec n. Orlicí	22	50	34	24 876	5 812	22 352	44,5	44,8	1,9
Náchod	36	110	95	60 674	15 811	35 572	56,8	30,9	2,4
Nová Paka	5	35	30	13 281	3 583	9 722	57,5	31,5	2,1
N. Město n. Met.	13	25	24	14 240	3 483	9 809	66,4	17,0	2,7
Nový Bydžov	23	47	43	17 409	4 383	21 423	74,7	16,0	2,1
Rychnov n. Kn.	32	73	79	33 980	7 957	47 943	52,2	39,6	1,5
Trutnov	31	75	97	63 555	15 712	59 542	41,0	49,1	1,3
Vrchlabí	16	27	28	27 712	7 481	29 346	36,7	53,7	1,3

Zdroj: ČSÚ.

1.2 Socioekonomické ukazatele a kultura

Existuje celá řada socioekonomických parametrů, které se periodicky sledují pro různě podrobné územní členění České republiky (nejčastěji na úroveň jednotlivých obcí). Stejně tak existuje celá řada analytických prací, které obsahují podrobný socioekonomický profil Královéhradeckého kraje (například analytická část Strategie rozvoje KHK 2021–2027), jiné analýzy jsou pak více tematicky zaměřeny a kladou důraz na určité ukazatele (např. demografie, cestovní ruch), provádějí jejich syntézy, přičemž jednotlivým ukazatelům přiřazují určitou váhu atp. Ne vždy jsou takováto hodnocení plně transparentní a jednoduše uchopitelná.

Pro účely nástinu socioekonomických souvislostí kultury v Královéhradeckém kraji bylo vybráno několik ukazatelů dle pečlivě zvážených kritérií:

- dostupnost dat
- srozumitelnost ukazatele
- závažnost ukazatele, jeho širší a vypovídající hodnota o regionu v delším časovém kontextu
- aktuálnost dat
- tematická relevance, vazba na rozvoj kultury

Byla shromážděna zásoba aktuálních dat, z níž byly některé ukazatele vyřazeny, jestliže uspokojivě nesplňovaly všechny výše uvedené podmínky. Nakonec byly do hodnocení území vybrány následující ukazatele členěné do třech pilířů/dimenzí socioekonomického rozvoje regionu se vztahem k rozvoji kultury.

1.2.1 Demografická dimenze

- Index změny počtu obyvatel 1. 1. 2020/1. 1. 2010
- Index stáří k 31. 12. 2018

Index změny počtu obyvatel vyjadřuje příbytek či úbytek obyvatel v tomto případě v desetiletém časovém úseku. Hodnota vyšší než 100 signalizuje přírůstek obyvatel, tedy pozitivní demografický jev signalizující v kontextu současného plošného stárnutí a přirozeného úbytku obyvatelstva celou řadu specifík regionu a jeho rozvojový potenciál zpravidla v dalších ekonomických souvislostech.

Index stáří je velmi často používanou charakteristikou věkové struktury obyvatelstva, která vypovídá o stárnutí populace. Vyjadřuje, kolik obyvatel ze starších věkových skupin připadá na sto dětí. Konkrétně v tomto případě, kolik obyvatel ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí do 15 let věku. Hodnota vyšší než 100 signalizuje, že převažují senioři, region není atraktivní pro mladou generaci a lze očekávat trend úbytku obyvatelstva a vyššího ekonomického zatížení produktivních obyvatel.

Oba tyto ukazatele zásadním způsobem určují kulturní potřeby obyvatel, potenciál dalšího rozvoje specifických forem kultury, rozvoj kreativity a inovací.

1.2.2 Ekonomická dimenze

- Podíl nezaměstnaných osob v % (31. 12. 2018)
- Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel (31. 12. 2018)
- Počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních (2018)

Indikátor vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Jedná se o jeden ze základních ukazatelů hospodářské kondice regionu. Tento ukazatel nahrazuje do roku 2012 zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřovala všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. Nový ukazatel Podíl nezaměstnaných osob má kvůli odlišné definici jinou úroveň a je tudíž s původním ukazatelem nesrovnatelný.

Nezaměstnaní obyvatelé znamenají pro obce ztrátu z podílu na dani z příjmu a představují nízkopříjmové vrstvy s nižším potenciálem participace na dalším společenském a kulturním rozvoji, případně specifické požadavky na kvalitu a žánrové zaměření kultury. Dlouhodobou nezaměstnanost navíc provázejí sociálně patologické jevy.

Další indikátor sleduje počet ekonomických subjektů registrovaných v Registru ekonomických subjektů (RES). V přepočtu na obyvatele pak vyjadřuje celkovou podnikatelskou/ekonomickou aktivitu regionu, tedy i potenciál pro podporu rozvoje kultury.

Počet přenocování odráží atraktivitu území pro cestovní ruch, především jeho ekonomický potenciál a ekonomický dopad na region. Vysoká míra cestovního ruchu vede k vysoké zaměstnanosti, vysoké úrovni služeb a vysoké míře investic do regionu. Tím zvyšuje životní úroveň obyvatel a potenciál jejich poptávky a participace na kulturním dění. Dalším hlediskem je začlenění místního kulturního potenciálu do turistické nabídky regionu, což se pozitivně odráží v lepší dostupnosti prostředků (návratnost, podpora z veřejných zdrojů) na podporu kulturního dění a investic do kulturního dědictví.

1.2.3 Sociální dimenze

- Rozvody na 100 sňatků (2018)
- Podíl obyvatel s VŠ vzděláním (VŠ + vyšší odborné) na 100 obyvatel (2011)
- Podíl obyvatel nad 15 let věku v exekuci (2017)
- Počet neziskových organizací na 1000 obyv. (1. čtvrtletí 2018)

Statistika rozvodovosti odráží míru sociální soudržnosti v regionu, konkrétně stabilitu rodiny, udržení tradičních vzorců chování, morálních kritérií a ekonomických motivací. S růstem rozvodovosti narůstají většinou sociální problémy společnosti spojené s výchovou dětí, ale i se zaměstnaností žen (samopečovatelek) apod. Tyto jevy se pak odráží v míře participace na kulturním dění.

Podíl obyvatel s VŠ vzděláním je významný pro hodnocení příjmů obyvatel, neboť vysokoškoláci dosahují v průměru vyšších příjmů než lidé s nižším vzděláním. Domácnosti s vysokoškolsky vzdělanými členy zpravidla mají i vyšší kupní sílu, zájem o kulturu, výchovu dětí v kulturních oblastech apod. Podíl vysokoškoláků je také jedním z indikátorů, podle kterých lze uvažovat o kreativním a inovativním potenciálu komunity.

Podíl obyvatel v exekuci má obdobné dopady na region a komunitu jako nezaměstnanost (viz 1.2.2). Většina lidí v exekuci se nachází v produktivním věku, což má závažné ekonomické dopady. Je prokázáno, že lidé v dluhové pasti nerealizují svůj plný ekonomický potenciál. Pociťují i negativní dopady na fyzické i duševní zdraví, představují enormní zátěž pro sociální systém. To vše se zásadním způsobem odráží na jejich kreativním potenciálu, motivaci a možnostech participace na kulturním dění v komunitě, a tím i na kvalitě a žánrovém zaměření kulturní nabídky.

Počet neziskových organizací vyjadřuje míru občanské participace na společných zájmech, což současně odráží komunitní a motivační potenciál pro kulturní dění v regionech.

1.2.4 Syntéza

Po zjištění konkrétních statistických údajů za jednotlivé SO ORP bylo vytvořeno srovnávací multikriteriální hodnocení těchto regionů v rámci výše uvedených třech dimenzí. Region s nejlepší dosaženou hodnotou v rámci ukazatele (někdy se jedná o nejvyšší hodnotu/index, jindy tomu je naopak – dle konkrétního sledovaného jevu) získal 100 bodů (či pomyslných 100 procent), zatímco region s nejhorší hodnotou 0 bodů (či pomyslných 0 procent). Ostatní regiony obdržely počet bodů odpovídající jejich výsledku na škále mezi těmito mezními hodnotami.

Pro celkové hodnocení demografické, ekonomické či sociální dimenze byl z těchto přidělených bodů za jednotlivé zahrnuté ukazatele vytvořen aritmetický průměr. Body byly zaokrouhleny na celá čísla. Výsledná hodnocení vyjadřují ve zkratce – avšak vzhledem k pečlivé volbě ukazatelů (viz 1.2) poměrně objektivně – současný socioekonomický stav daného regionu v rámci Královéhradeckého kraje a vytváří tak podklad pro konfrontaci s dalšími zjištěními analytické části strategie rozvoje kultury.

2 Socioekonomické parametry území

2.1 Demografická dimenze

Tabulka č. 2: Ukazatele demografické dimenze socioekonomického rozvoje pro jednotlivé SO ORP Královéhradeckého kraje

SO ORP	Index změny počtu obyvatel 1. 1. 2020/1. 1. 2010	Index stáří k 31. 12. 2018
Broumov	93,0	143,4
Dobruška	100,7	127,6
Dvůr Králové nad Labem	98,2	152,5
Hořice	97,8	137,3
Hradec Králové	100,8	138,7
Jaroměř	99,5	118,1
Jičín	102,1	129,8
Kostelec nad Orlicí	99,1	133,5
Náchod	98,5	141,7
Nová Paka	98,9	143,4
Nové Město nad Metují	98,8	147,8
Nový Bydžov	100,2	138,4
Rychnov nad Kněžnou	100,7	122,5
Trutnov	98,1	137,0
Vrchlabí	98,3	132,2

Zdroj: ČSÚ.

Zjištění v rámci demografické dimenze jsou v souladu s dosavadními zjištěními a celkovým povědomím na odborném poli v Královéhradeckém kraji v otázkách regionálního rozvoje. Velmi špatná je situace v SO ORP Broumov, což dokládají i například demografické prognózy prováděné Katedrou geografie UK. Je zde pozorován dramatický úbytek počtu obyvatel; index stáří není na nejhorších hodnotách pravděpodobně jen z toho důvodu, že se zde současně koncentrují sociálně problematické vrstvy obyvatel s dětmi.

Velmi nepříznivých výsledků dosahuje též SO ORP Dvůr Králové nad Labem, což je mj. region postižený problémy v souvislosti s rozsáhlou restrukturalizací textilního průmyslu v nedávných letech. Za více překvapivé lze označit poměrně negativní výsledky SO ORP Nové Město nad Metují, Nová Paka, Náchod a Hořice, které se nacházejí na rozvojových osách kraje a obecně nevykazují žádné extrémně negativní socioekonomické hodnoty ani v jiných ukazatelích.

Nejlepších výsledků dosahují jednoznačně regiony, kde proběhl v posledních letech bouřlivý rozvoj průmyslu (např. Škoda Auto a navázané podniky v SO ORP Rychnov nad Kněžnou, průmyslové zóny v Jičíně). Za překvapivou však lze označit první pozici Jaroměře. Dobrý výsledek SO ORP Dobruška souvisí s celkovou sociální stabilitou regionu (viz 1.2.3). Nepříliš příznivý je výsledek SO ORP Hradec Králové, zejména z důvodu vysokého indexu stáří.

Tabulka č. 3: Srovnání SO ORP Královéhradeckého kraje dle ukazatelů demografické dimenze socioekonomického rozvoje

SO ORP	Srovnávací klasifikace dle indexu změny počtu obyvatel 1. 1. 2020/1. 1. 2010	Srovnávací klasifikace dle indexu stáří (31. 12. 2018)	Srovnávací klasifikace – demografická dimenze
Broumov	0	27	13
Dobruška	84	72	78
Dvůr Král. n. L.	58	0	29
Hořice	52	44	48
Hradec Králové	86	40	63
Jaroměř	72	100	86
Jičín	100	66	83
Kostelec n. O.	67	55	61
Náchod	61	32	46
Nová Paka	65	26	46
N. Město n. Met.	63	14	39
Nový Bydžov	79	41	60
Rychnov n. Kn.	85	87	86
Trutnov	56	45	51
Vrchlabí	58	59	58

Pozn.: Škála 0–100 (vyšší hodnota = pozitivnější hodnocení)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ.

2.2 Ekonomická dimenze

Tabulka č. 4: Ukazatele ekonomické dimenze socioekonomického rozvoje pro jednotlivé SO ORP Královéhradeckého kraje

SO ORP	Podíl nezaměstnaných osob v % (31. 12. 2018)	Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel (31. 12. 2018)	Počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních (2018)
Broumov	6,0	202,0	130 458
Dobruška	1,4	233,4	186 506
Dvůr Králové nad Labem	3,0	243,4	117 726
Hořice	2,2	257,6	31 364
Hradec Králové	2,3	276,6	271 848
Jaroměř	3,4	237,9	111 873
Jičín	1,6	245,7	375 249
Kostelec nad Orlicí	1,2	233,6	23 533
Náchod	2,3	260,6	191 763
Nová Paka	1,8	269,8	36 901
Nové Město nad Metují	2,1	244,6	21 532
Nový Bydžov	3,6	251,8	7 822
Rychnov nad Kněžnou	1,3	234,2	171 414
Trutnov	2,4	247,2	1 226 900
Vrchlabí	1,4	270,0	1 400 649

Zdroj: ČSÚ.

V rámci ekonomické dimenze se opět potvrzují obecně známá a v posledním desetiletí platná zjištění o jednotlivých regionech Královéhradeckého kraje. Podíl nezaměstnaných osob a počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel spolu nejsou v zásadním nesouladu, vzájemné disproporce jsou určeny především ekonomickou strukturou regionu, který se v posledních letech místy potýká s nedostatkem pracovních sil do drobných podniků ve prospěch velkých zaměstnavatelů (průmyslové zóny). Jednoznačně nejhorší situace je opět

v SO ORP Broumov, horších výsledků dosahuje též SO ORP Dvůr Králové nad Labem, Nový Bydžov a Jaroměř. Je však třeba mít na paměti, že tyto hodnoty jsou z celorepublikového pohledu spíše pozitivní, především nezaměstnanost je v celém Královéhradeckém kraji mimořádně nízká i v mezinárodním srovnání.

Značnou disproporci do syntetického vyhodnocení vnáší indikátor cestovního ruchu – počet přenocování v HÚZ za rok. I přesto byl v této sadě indikátor ponechán, neboť jeho rozvojový a synergický potenciál jak pro ekonomiku, tak i pro kulturní a krajinnou sféru je v případě některých regionů Královéhradeckého kraje skutečně mimořádný v souvislostech uvedených v kap. 2.2. Jedná se pochopitelně o území Krkonoš (SO ORP Trutnov a Vrchlabí), které získává nejen počtem návštěvníků, ale i jejich zpravidla delší dobou pobytu, v menší míře pak o oblast Českého ráje (SO ORP Jičín), Orlických hor a Kladského pomezí, významný potenciál má i krajská metropole Hradec Králové.

Krkonošské regiony dosahují ve srovnání s ostatními pozitivních výsledků i ve zbývajících ukazatelích. Jistý handicap pro souhrnné hodnocení přináší nízká míra cestovního ruchu (což je ovlivněno i malou rozlohou SO ORP a těsným sousedstvím jiných regionů, které nabízejí jak atraktivitu, tak širokou paletu služeb) v jinak ekonomicky poměrně silných regionech jako je SO ORP Dobruška, Kostelec n. O., Nová Paka či Rychnov nad Kněžnou.

Tabulka č. 5: Srovnání SO ORP Královéhradeckého kraje dle ukazatelů ekonomické dimenze socioekonomického rozvoje

SO ORP	Srovnávací klasifikace dle podílu nezaměstnaných osob (2018)	Srovnávací klasifikace dle počtu ekonomických subjektů na obyvatele (2018)	Srovnávací klasifikace dle počtu přenocování v HUZ (2018)	Srovnávací klasifikace – ekonomická dimenze
Broumov	0	0	9	3
Dobruška	95	42	13	50
Dvůr Král. n. L.	63	55	8	42
Hořice	79	75	2	52
Hradec Králové	76	100	19	65
Jaroměř	53	48	7	36
Jičín	92	59	26	59
Kostelec n. O.	100	42	1	48
Náchod	78	79	13	56
Nová Paka	87	91	2	60
N. Město n. Met.	82	57	1	47
Nový Bydžov	50	67	0	39
Rychnov n. Kn.	97	43	12	51
Trutnov	75	61	88	74
Vrchlabí	95	91	100	95
Pozn.: Škála 0 – 100 (vyšší hodnota = pozitivnější hodnocení)				

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ.

2.3 Sociální dimenze

Tabulka č. 6: Ukazatele sociální dimenze socioekonomického rozvoje pro jednotlivé SO ORP Královéhradeckého kraje

SO ORP	Rozvody na 100 sňatků (2018)	Podíl obyvatel s VŠ vzděláním (VŠ + vyšší odborné) na 100 obyvatel (2011)	Podíl obyvatel nad 15 let věku v exekuci % (2017)	Počet neziskových organizací na 1000 obyv. (1. čtvrtletí 2018)
Broumov	35,1	4,6	13,1	15,1
Dobruška	26,3	9,2	6,0	16,4
Dvůr Králové nad Labem	61,0	7,5	8,6	12,5
Hořice	53,8	8,1	6,7	14,0
Hradec Králové	50,8	14,4	7,5	15,6
Jaroměř	43,3	7,8	10,8	11,8
Jičín	41,2	8,7	7,8	14,7
Kostelec nad Orlicí	55,3	8,1	8,1	13,2
Náchod	41,9	8,1	7,3	13,2
Nová Paka	42,3	7,9	6,0	14,1
Nové Město nad Metují	57,7	9,8	6,8	14,2
Nový Bydžov	38,5	6,2	8,1	13,7
Rychnov nad Kněžnou	46,3	8,6	7,2	16,0
Trutnov	40,4	7,8	10,3	12,3
Vrchlabí	42,3	7,6	9,5	14,6

Zdroj: ČSÚ.

V rámci sociální dimenze je až překvapivě suverénně nejvýše hodnocen SO ORP Dobruška. Detailní zdůvodnění by přesáhlo rámec i statistické instrumenty této analýzy, lze však říci, že se jedná o etnicky homogenní, konzervativnější region s živými tradicemi, vyšším podílem věřících a stabilnějšími sociálními vazbami, vzdáleně srovnatelný v těchto aspektech například s regiony jihu Pardubického kraje, částí Vysočiny či jihovýchodní Moravy. Sledované jevy zde vykazují skutečně extrémně pozitivní hodnoty.

Pozitivně je hodnocen rovněž SO ORP Hradec Králové (s výjimkou rozvodovosti), což je zde dáno především vysokou vzdělaností a přítomností sofistikovaných profesí, ekonomickými hledisky (pól růstu regionu) a soustředěním řady společenských aktivit (NNO), které mají dozajista v mnoha případech územní přesah, avšak jejich sídlo se nachází v krajském městě.

Celkové hodnocení je nezanedbatelně ovlivněno podílem osob v exekuci, což je kromě celkové ekonomické situace pravděpodobně dáno přítomností významnějších sociálně vyloučených lokalit.

Celkově nejhůře je hodnocen SO ORP Dvůr Králové nad Labem (extrémní rozvodovost, nízká občanská participace) a SO ORP Jaroměř (nejnižší občanská participace). Dostí negativně z hodnocení vychází také SO ORP Trutnov a Kostelec nad Orlicí (mix podprůměrných hodnot) a SO ORP Broumov (nejnižší vzdělanost a nejvyšší podíl osob v exekuci, částečně vyvažováno pozitivním hodnocením rozvodovosti a občanské participace).

Tabulka č. 7: Srovnání SO ORP Královéhradeckého kraje dle ukazatelů sociální dimenze socioekonomického rozvoje

SO ORP	Srovnávací klasifikace dle počtu rozvodů na počet sňatků (2018)	Srovnávací klasifikace dle podílu obyv. s VŠ vzděláním (2011)	Srovnávací klasifikace dle podílu obyv. nad 15 let v exekuci (2017)	Srovnávací klasifikace dle počtu NNO na obyv. (2018)	Srovnávací klasifikace – sociální dimenze
Broumov	75	0	0	72	37
Dobruška	100	46	100	100	87
Dvůr Král. n. L.	0	29	63	16	27
Hořice	21	36	90	48	49
Hradec Králové	29	100	78	81	72
Jaroměř	51	32	31	0	29
Jičín	57	42	75	63	59
Kostelec n. O.	16	35	70	30	38
Náchod	55	36	81	31	51
Nová Paka	54	34	100	49	59
N. Město n. Met.	10	53	89	52	51
Nový Bydžov	65	16	70	41	48
Rychnov n. Kn.	42	40	83	91	64
Trutnov	59	32	39	12	36
Vrchlabí	54	30	50	60	49

Pozn.: Škála 0 – 100 (vyšší hodnota = pozitivnější hodnocení)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ.

2.4 Srovnání se zjištěními v rámci specifikace hospodářsky problémových regionů

Pracovní analýzu Hospodářsky a sociálně problémové regiony zhotovilo Centrum investic, rozvoje a inovací (CIRI), odborné pracoviště plnící roli regionální rozvojové agentury Královéhradeckého kraje, během roku 2020. Jednalo se o další v řadě analýz s podobným zaměřením, jejichž účelem je upřesnění hospodářsky problémových regionů a příbuzných prostorových souvislostí, definovaných Ministerstvem pro místní rozvoj. Takovéto vymezení pak vychází ze Strategie regionálního rozvoje České republiky a jeho účelem je identifikace specifických problémů v regionech České republiky pro jejich soustředěnou podporu.

CIRI dlouhodobě kontinuálně sleduje socioekonomické parametry území do nejnižší úrovně dostupnosti dat. Pro svoji analýzu proto vybralo několik základních ukazatelů na úrovni obcí, z nichž provedlo shlukovou analýzu – vyhodnocení metodicky blízké vyhodnocení provedenému v naší analýze socioekonomických souvislostí.

Jelikož jsou dílčí analytická zjištění CIRI na úroveň obcí, zatímco tato analýza pracuje s úrovní SO ORP, nelze v rámci jednotlivých dílčích ukazatelů (například syntetizovaná demografická dimenze versus změna obyvatel a stáří obyvatelstva v obcích) provést jednoduché srovnání závěrů s ohledem na velmi odlišné základní parametry jednotlivých obcí v rámci jednotlivých SO ORP. Lze pouze konstatovat, že shluky pozitivních (resp. negativních) hodnot na mapách socioekonomických ukazatelů CIRI do úrovně obcí nejsou v rámci demografické dimenze v zásadním viditelném rozporu. To je dáno tím, že jak tato analýza, tak CIRI staví na stejných ukazatelích (změna počtu obyvatel, stáří obyvatel).

Ještě výraznější shodu lze pak nalézt v rámci ekonomické dimenze (CIRI: ekonomické subjekty, nezaměstnanost, bytová výstavba), kde začínají jasněji vystupovat oblasti ve slabší kondici (Bydžovsko-Kopidlno, Broumovsko).

Pro sociální dimenzi ve skladbě ukazatelů použitých pro tuto analýzu nejsou na straně CIRI zvolené analogické ukazatele.

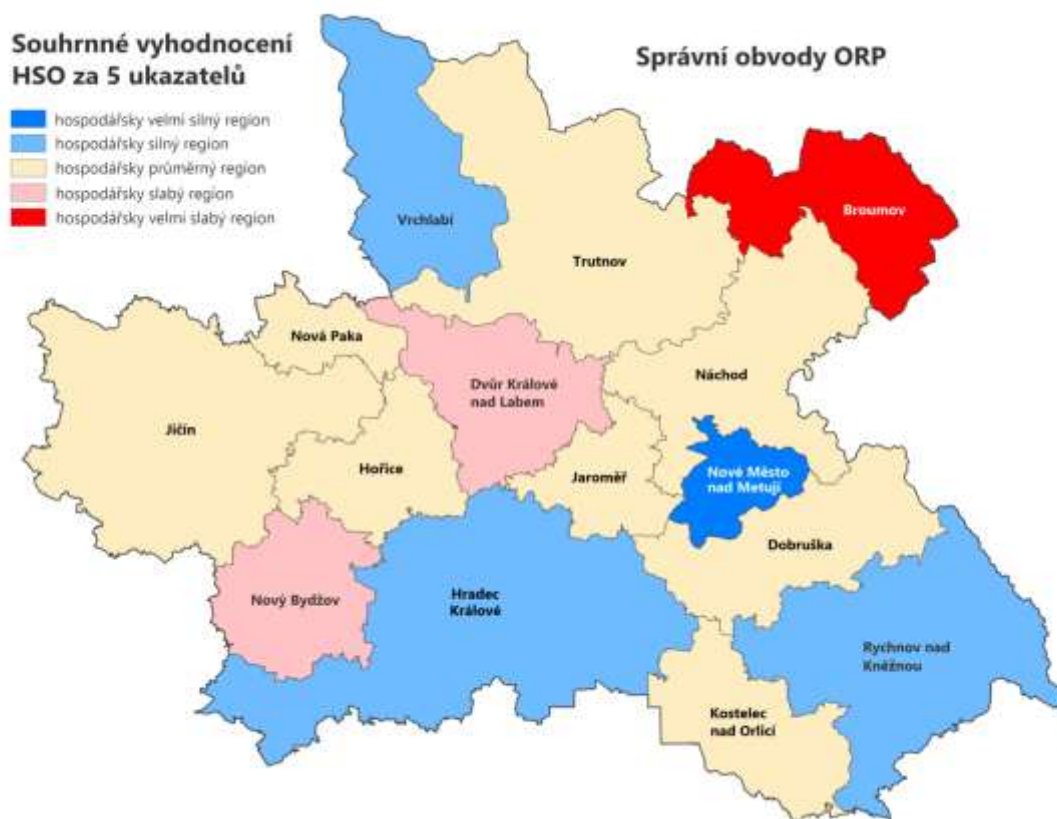
V celkovém hodnocení za SO ORP (hospodářsky silné/slabé regiony dle CIRI versus trojí hodnocení regionů dle dimenzí v této analýze) dochází k významné shodě, což potvrzuje relevanci zvolených metodik obou analýz: pozitivní výsledky v případě hospodářsky dominantních SO ORP Hradec Králové, Vrchlabí, Rychnov nad Kněžnou, negativní výsledky u SO ORP Broumov, Dvůr Králové nad Labem a Nový Bydžov. U spíše průměrných regionů zde

k tak patrným shodám příliš nedochází, neboť zde svoji roli hrají odlišnosti v použitých metodikách. V jednom souhrnném ukazateli CIRI například výrazně pozitivně vystupuje SO ORP Nové Město nad Metují, které dosahuje v této analýze spíše průměrných hodnocení. To je dáno pravděpodobně použitým ukazatelem na straně CIRI, který svojí zásadně pozitivní hodnotou či celkovou váhou v rámci syntézy ovlivňuje celkový výsledek.

Dalším zkrslující faktorem pak může být i vnitřní disproporce v rámci jednoho SO ORP, například SO ORP Jičín, kde je část území (kolem jádra regionu a například jeho turisticky atraktivních partií) dlouhodobě v dobré kondici, zatímco Kopidlno a oblast v sousedství SO ORP Nový Bydžov naopak ve velmi špatné, což je mimochodem z centrálních úrovní mnohdy poněkud opomíjeno.

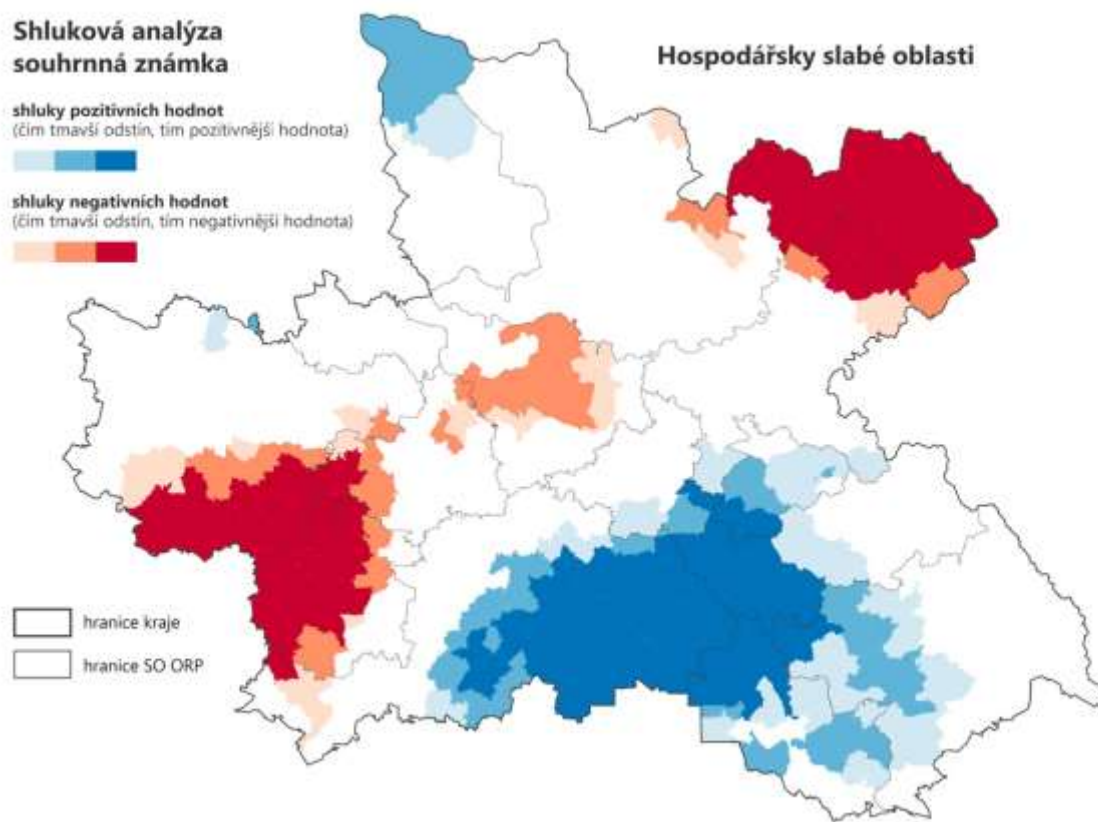
Celkově lze konstatovat, že závěry této analýzy a identifikace hospodářsky a sociálně problémových regionů na straně CIRI jsou v převážné shodě.

Obrázek č. 1: Souhrnné vyhodnocení SO ORP KHK v analýze hospodářsky a sociálně problémových regionů (2020)

Zdroj: Hospodářsky a sociálně problémové regiony (2020), CIRI.

Obrázek č. 2: Shluky pozitivních a negativních hodnot v analýze hospodářsky a sociálně problémových regionů (2020)

Zdroj: Hospodářsky a sociálně problémové regiony (2020), CIRI.

3 Hodnocení parametrů kultury

3.1 Dotazníkové šetření mezi kulturními aktéry

Dotazníkové šetření probíhalo v březnu 2019 za účelem sběru podnětů a potřeb od klíčových hráčů. Osloveni byli aktéři v oblasti kultury, kulturního dědictví a památkové péče v Královéhradeckém kraji. Jednalo se především o zástupce muzeí, knihoven, galerií, divadel, hvězdáren, neziskových organizací, informačních center, základních uměleckých škol, domů kultury, majitelů památkových objektů, církví, obcí, pořadatelů kulturních akcí, příjemců dotací z Královéhradeckého kraje.

Oslovení proběhlo adresně prostřednictvím e-mailu, přičemž takto bylo osloveno celkem 796 aktérů. Dotazník byl dále zveřejněn na webových stránkách projektu přípravy Strategie v oblasti kultury a památkové péče prokreativitu.cz a vyplnit jej tak mohli i další aktéři, kteří nebyli osloveni napřímo.

Dotazník zahrnoval celkem 43 otázek a byl rozdělen do několika tematických oddílů – nástroje podpory kultury Královéhradeckého kraje, potřeby aktérů, klíčové kulturní akce pořádané nebo podporované v rámci programu záštit Královéhradeckým krajem, vybavenost obce/regionu, kde aktéři působí, a další připomínky. Podkladem pro hodnocení kulturní nabídky a úrovně památkové péče v území byla série 10 otázek, kde respondenti hodnotili vybavenost území správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP), kde působí, škálou známek 1–5 jako ve škole:

Stav kulturní nabídky a infrastruktury:

1. Jak hodnotíte kulturní nabídku v obci, ve které působíte, a v jejím bezprostředním okolí?
2. Jak hodnotíte stav kulturních zařízení v obci, ve které působíte, a v jejím bezprostředním okolí?
3. Jak hodnotíte kulturní aktivitu místní komunity?
4. Jaká je v obci, ve které působíte, dle vašeho názoru, nabídka kulturního programu pro rodiny s dětmi?
5. Jaká je v obci, ve které působíte, dle vašeho názoru, nabídka kulturního programu pro mladé lidi (15–30 let)?
6. Jaká je v obci, ve které působíte, kulturní infrastruktura uzpůsobena pro lidi s hendikepem?
7. Jaká je v obci, ve které působíte, nabídka kulturních programů pro lidi ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně patologickými jevy?
8. Jak jsou ve vaší obci dostupné kulturní programy pro lidi, kterým hrozí kulturní vyloučení?

Přístupnost a péče o kulturní a architektonické dědictví:

9. Jak je zde pečováno o kulturní a architektonické kulturní dědictví?
10. Jak je kulturní a architektonické dědictví dostupné pro využití místní komunitou?

Pro podrobnější výsledky a metodiku viz dokument *DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI KULTURNÍMI AKTÉRY* v rámci *Strategie rozvoje kultury, kulturního dědictví a kulturních a kreativních odvětví Královéhradeckého kraje 2022–2030* (duben 2020).

Ze známek v rámci těchto dvou kategorií byl pro daný region vždy vypočítán aritmetický průměr. Ve všech SO ORP odpovědělo statisticky relevantní množství aktérů s výjimkou SO ORP Kostelec nad Orlicí, kde odpověděli pouze dva aktéři (shodou okolností velmi negativně). K této skutečnosti je třeba přihlídnout při porovnávání hodnocení jednotlivých regionů.

3.2 Kultura versus socioekonomické parametry

Tabulka č. 8: Hodnocení parametrů kultury a socioekonomických dimenzí v jednotlivých SO ORP Královéhradeckého kraje

SO ORP	Hodnocení stavu kulturní nabídky a infrastruktury	Hodnocení přístupnosti a péče o kulturní a architektonické dědictví	Srovnávací klasifikace – demografická dimenze	Srovnávací klasifikace – ekonomická dimenze	Srovnávací klasifikace – sociální dimenze
Broumov	2,4	2,2	13	3	37
Dobruška	2,5	2,4	78	50	87
Dvůr Král. n. L.	3,4	2,4	29	42	27
Hořice	2,9	1,8	48	52	49
Hradec Králové	2,5	2,3	63	65	72
Jaroměř	2,7	1,9	86	36	29
Jičín	2,7	2,4	83	59	59
Kostelec n. O.	4,4	4,0	61	48	38
Náchod	2,7	2,3	46	56	51
Nová Paka	3,0	2,3	46	60	59
N. Město n. Met.	3,3	2,8	39	47	51
Nový Bydžov	1,9	2,0	60	39	48
Rychnov n. Kn.	3,0	2,7	86	51	64
Trutnov	2,4	1,8	51	74	36
Vrchlabí	2,3	2,1	58	95	49
Pozn.: Průměrná známka (1–5, známkování jako ve škole)			Pozn.: Škála 0–100 (vyšší hodnota = pozitivnější hodnocení)		

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a dotazníkového šetření mezi kulturními aktéry (březen 2020).

3.2.1 Hlavní zjištění

V rámci socioekonomického kontextu je třeba předeslat, že Královéhradecký kraj jako celek nevykazuje v porovnání s ostatními kraji nijak mimořádných hodnot s výjimkou demografických ukazatelů, neboť patří k nejstarším regionům.

Výjimku tvoří SO ORP Broumov, který je i v rámci celostátních klasifikací řazen mezi hospodářsky slabé regiony. Jako problematičtější se napříč různými analýzami jeví také SO ORP Dvůr Králové nad Labem. Ekonomicky postiženým územím jsou i vnitřní periferie na hranici Královéhradeckého kraje a Středočeského kraje (části SO ORP Nový Bydžov a Jičín – např. okolí Kopidlno), jejichž specifika se však ve srovnávacím hodnocení dle SO ORP tolik neprojeví, neboť jsou v rámci daných správních obvodů do jisté míry vyvažovány svými centry, resp. zbylým územím, jež jsou na tom výrazně lépe.

Významné závěry:

- Přístupnost a péče o kulturní a architektonické dědictví je ve většině případů hodnocena lépe než stav kulturní nabídky a infrastruktury.
- Hodnocení kulturních aspektů nekorresponduje se socioekonomickými zjištěními – v postiženějších regionech je často hodnocení poměrně pozitivní.
- V regionech s intenzivním cestovním ruchem je kultura hodnocena jednoznačně pozitivněji než v ostatních.
- SO ORP Hradec Králové je z hlediska kultury hodnocen spíše průměrně navzdory jeho roli centra kraje a přirozeně široké nabídce.
- Sociálně stabilní regiony vykazují ve vzájemném srovnání poměrně široké rozpětí hodnocení kultury, stěžejní roli zde hrají pravděpodobně jiné faktory.
- Ekonomicky slabé regiony vykazují spíše relativně pozitivní hodnocení kultury s výjimkou SO ORP Dvůr Králové nad Labem.

- Demograficky příznivější regiony vykazují spíše relativně pozitivní hodnocení kultury s výjimkou SO ORP Rychnov nad Kněžnou.
- Ve správních obvodech bývalých okresních měst je kultura hodnocena zpravidla lépe než v ostatních regionech.
- SO ORP Kostelec nad Orlicí nemůže být zařazen do srovnání, neboť zde odpověděli pouze dva respondenti, oba zde navíc hodnotili kulturu velmi negativně.
- Největší disproporce v hodnocení stavu kulturní nabídky a infrastruktury (negativní) a péče o kulturní a architektonické dědictví (pozitivní) je u SO ORP Hořice, Jaroměř a Dvůr Králové nad Labem.
- Pozitivněji hodnotí aktuální stav kulturní nabídky a infrastruktury oproti péči o kulturní a architektonické dědictví pouze v SO ORP Nový Bydžov.

4 Rejstříky

4.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Základní údaje SO ORP Královéhradeckého kraje (2018).....	4
Tabulka č. 2: Ukazatele demografické dimenze socioekonomického rozvoje pro jednotlivé SO ORP Královéhradeckého kraje	7
Tabulka č. 3: Srovnání SO ORP Královéhradeckého kraje dle ukazatelů demografické dimenze socioekonomického rozvoje.....	8
Tabulka č. 4: Ukazatele ekonomické dimenze socioekonomického rozvoje pro jednotlivé SO ORP Královéhradeckého kraje	8
Tabulka č. 5: Srovnání SO ORP Královéhradeckého kraje dle ukazatelů ekonomické dimenze socioekonomického rozvoje.....	9
Tabulka č. 6: Ukazatele sociální dimenze socioekonomického rozvoje pro jednotlivé SO ORP Královéhradeckého kraje	10
Tabulka č. 7: Srovnání SO ORP Královéhradeckého kraje dle ukazatelů sociální dimenze socioekonomického rozvoje.....	11
Tabulka č. 8: Hodnocení parametrů kultury a socioekonomických dimenzí v jednotlivých SO ORP Královéhradeckého kraje	15

4.2 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Souhrnné vyhodnocení SO ORP KHK v analýze hospodářsky a sociálně problémových regionů (2020)	12
Obrázek č. 2: Shluky pozitivních a negativních hodnot v analýze hospodářsky a sociálně problémových regionů (2020)	13

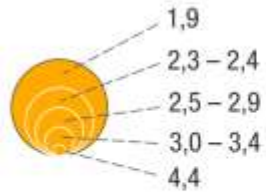
4.3 Seznam příloh

- **Syntéza socioekonomických parametrů území ze sféry kultury za SO ORP Královéhradeckého kraje v roce 2020 – DEMOGRAFICKÁ DIMENZE**
- **Syntéza socioekonomických parametrů území ze sféry kultury za SO ORP Královéhradeckého kraje v roce 2020 – EKONOMICKÁ DIMENZE**
- **Syntéza socioekonomických parametrů území ze sféry kultury za SO ORP Královéhradeckého kraje v roce 2020 – SOCIÁLNÍ DIMENZE**

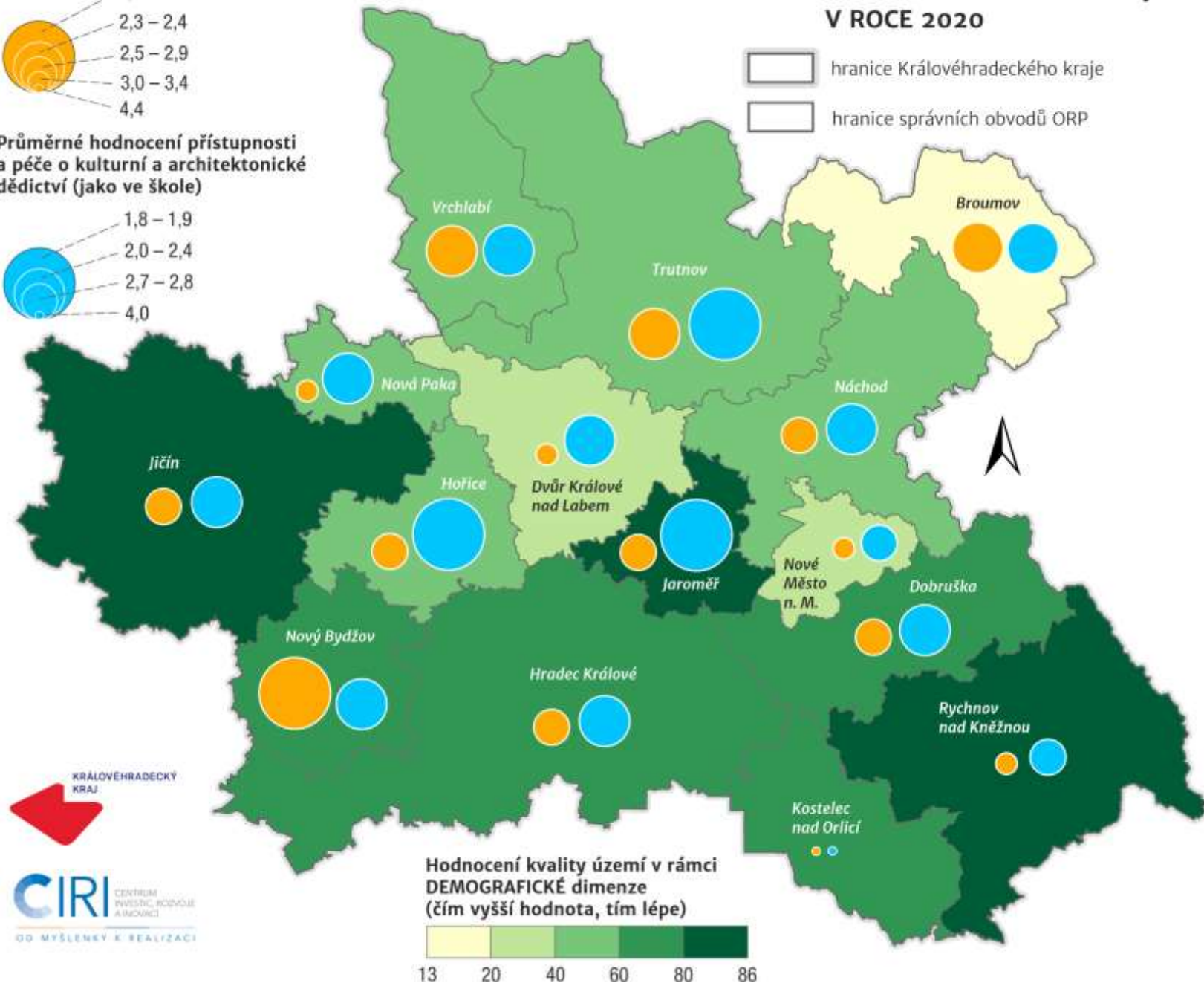
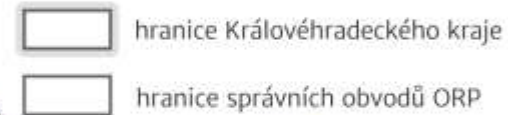
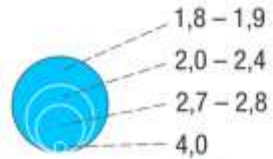
Mapové přílohy vytvořilo Centrum rozvoje, investic a inovací (CIRI) na základě dat obsažených v uvedených kapitolách.

SYNTÉZA SOCIOEKONOMICKÝCH PARAMETRŮ ÚZEMÍ ZE SFÉRY KULTURY ZA SPRÁVNÍ OBVODY ORP KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2020

Průměrné hodnocení stavu kulturní nabídky a infrastruktury (jako ve škole)

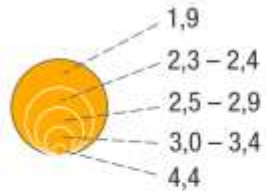

Průměrné hodnocení přístupnosti a péče o kulturní a architektonické dědictví (jako ve škole)

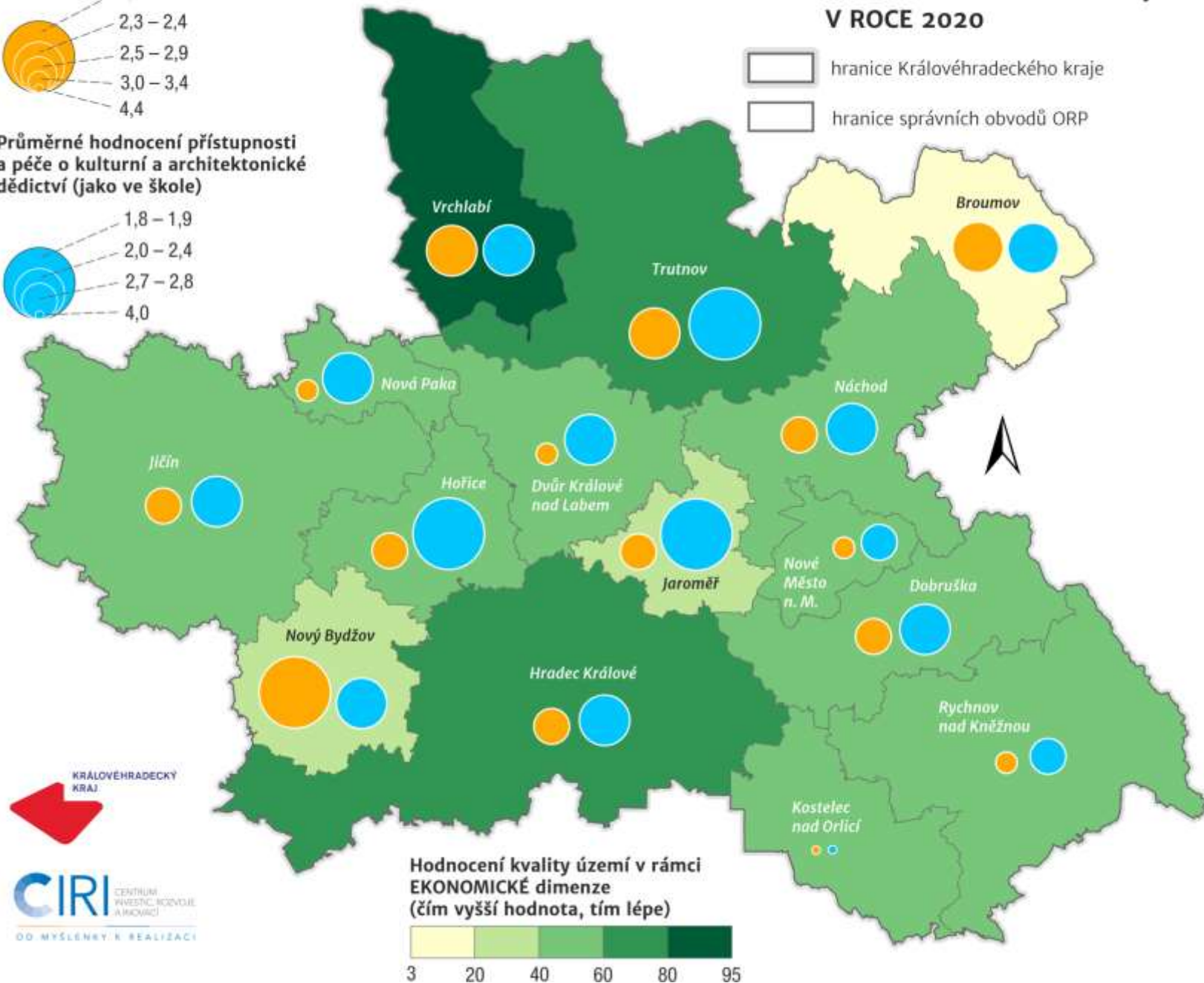
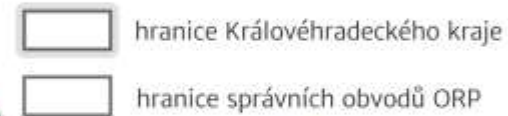
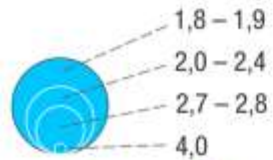

SYNTÉZA SOCIOEKONOMICKÝCH PARAMETRŮ ÚZEMÍ ZE SFÉRY KULTURY ZA SPRÁVNÍ OBVODY ORP KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2020

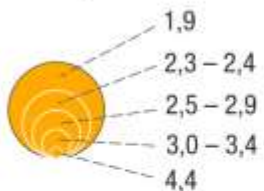
Průměrné hodnocení stavu kulturní nabídky a infrastruktury (jako ve škole)

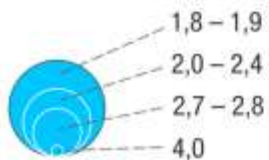
Průměrné hodnocení přístupnosti a péče o kulturní a architektonické dědictví (jako ve škole)

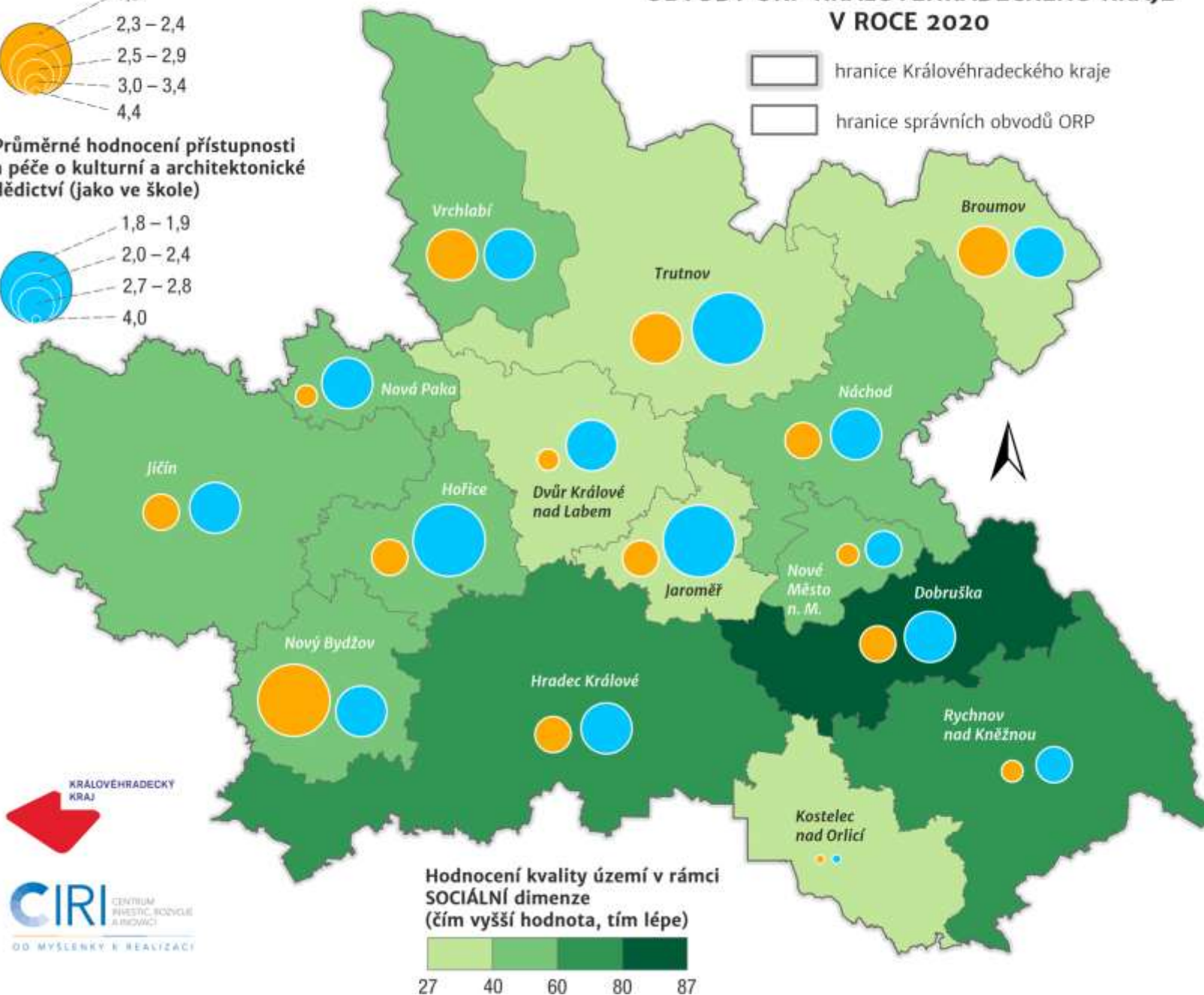
Průměrné hodnocení stavu kulturní nabídky a infrastruktury (jako ve škole)

Průměrné hodnocení přístupnosti a péče o kulturní a architektonické dědictví (jako ve škole)

SYNTÉZA SOCIOEKONOMICKÝCH PARAMETRŮ ÚZEMÍ ZE SFÉRY KULTURY ZA SPRÁVNÍ OBVODY ORP KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE V ROCE 2020

CIRI CENTRUM PRŮVĚR, ROZVOJE A INOVACÍ
OD MYŠLENKY K REALIZACI

